

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертаційну роботу
Рябева Антона Анатолійовича
«Формування складових стратегії розвитку туризму в регіонах
України», представлену на здобуття наукового ступеня кандидата
економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних
сил і регіональна економіка

1. Актуальність обраної теми та її зв'язок з науковими програмами,
планами, темами

Модернізація регіональної економіки передбачає підвищення соціально-економічної ролі сфери туризму, головна закономірність соціально-економічного розвитку якого полягає в ускладненні управління суб'єктами господарської діяльності під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів. Це обумовлює актуальність вирішення проблеми формування складових стратегії розвитку туристичного ринку, який не може успішно функціонувати без налагодженого готельного господарства, що забезпечує можливість перебування подорожуючих у регіоні.

Вітчизняні науковці постійно приділяють увагу питанням регіонального розвитку, удосконаленню, а також створенню нового методологічного підґрунтя, яке, з одного боку ґрунтується на досягненнях світової наукової думки, а з іншого – враховує об'єктивні реалії економічних реформ в Україні. У зв'язку з вищезазначеним тематичне спрямування наукового дослідження Рябева Антона Анатолійовича є актуальним.

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт науково-дослідних робіт Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова та виконана в рамках дербюджетної науково-дослідної роботи за темами: «Тенденції та напрямки розвитку туристської індустрії України», де здобувачем визначено і оцінено фактори, що впливають на розвиток готельного господарства з метою подальшого розвитку туризму в Україні та «Інноваційні процеси розвитку індустрії туризму: теорія, методологія, практика», в якій автор здійснив аналіз перспектив розвитку

готельного господарства, оцінив рівень задоволення споживчого попиту та розробив положення щодо управління готельним бізнесом, як складовою розвитку туризму.

Дисертація спрямована на вирішення завдань, що базуються на дослідженнях сучасної науки, а також на динаміці туристичного ринку по регіонах України. Слід відзначити відсутність раніше захищених дисертацій з аналогічним предметом дослідження.

Таким чином, об'єктивна необхідність подальшого розвитку теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо формування складових стратегії розвитку туризму в регіонах України визначає актуальність і своєчасність даної дисертаційної роботи.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій

Поставлена у дисертаційній роботі здобувачем мета – досягнута, а визначені відповідно до неї завдання – вирішені.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджується глибоким аналізом наукових здобутків вітчизняних та зарубіжних вчених у відповідній сфері, що дозволило компетентно та комплексно підійти до вирішення завдань, поставлених у дослідженні.

Здобувачем обґрунтовано та кваліфіковано застосовано методи дослідження, серед яких: теоретичне узагальнення, статистичний аналіз, експертне оцінювання, кластерний аналіз, кореляційно-регресійний аналіз, що дозволило зробити особистий внесок у розвиток теоретичних засад та науково-методичного забезпечення формування складових стратегії розвитку туризму в регіонах України, довести рекомендації та пропозиції до рівня їх практичного використання. Розрахунки проводились за допомогою сучасного програмного забезпечення.

Достовірність проведеного дослідження ґрунтується на використанні значного обсягу статистичних даних, законодавчих і нормативних документів, результатів моніторингу туристичних послуг та експертного опитування фахівців туристичного ринку та споживачів, а також Інтернет-ресурсах.

Автором узагальнено теоретичні положення у досліджуваній області та, на підставі проведеного критичного огляду і власних досліджень, розроблено теоретичні положення та практичні рекомендації щодо формування складових стратегії розвитку туризму в регіонах України. Особливістю роботи є комплексність і системність при вивченні проблем та послідовність при висвітленні одержаних результатів.

3. Ступінь наукової новизни дослідження

Новизна полягає в теоретичному узагальненні і новому вирішенні важливого науково-практичного завдання – удосконалення методичного забезпечення формування складових стратегії розвитку туризму в регіонах України.

Значну увагу автором приділено удосконаленню методичного підходу до моделювання впливу суб'єктів готельного бізнесу на розвиток туризму в регіонах України, (стор. 167-180). Наукова новизна отриманого результату полягає в обґрунтованому доведенні залежності між щільністю туристичних потоків та динамікою стану готельного господарства регіону. Автором створене аналітичне підґрунтя стратегічного управління розвитком готельного бізнесу як складовою туристичної діяльності.

У дисертаційній роботі отримав розвитку методичний підхід до формування пріоритетних напрямків розвитку туризму, (стор. 66-101). Його новизна полягає у новому порядку формування програми та реалізації заходів регіонального розвитку туризму. Це дало змогу автору визначити комплекс пріоритетів та прогнозованих ефектів від реалізації програм регіонального розвитку туризму.

Крім того, в роботі одержав подальший розвиток теоретико-методичний підхід до імплементації світового досвіду розвитку туризму у регіональні економічні системи України, (стор. 50-66). Новизна полягає у визначенні динаміки та характеристик туристичних потоків по країнах світу, що дало змогу автору поділити регіони України на три групи за ознакою наявних видів туризму, а саме: однорідні - розвинуто види туризму, що потребують однакових за складом ресурсів, різноманітні - представлено практично всі види туризму та не розвинуті - зі слабо розвинутою туристичною діяльністю.

Здобувачем удосконалено концепт формування регіональної стратегії розвитку туризму, (стор. 29-50). Автором визначено стратегію, як комплекс заходів, що спрямовані на досягнення поставленої мети. Доведено, що стратегічні пріоритети розвитку туризму мають співпадати зі стратегією розвитку регіону.

Здобувачем визначено склад інфраструктури туристичної галузі, (стор. 101-113). Доведено, що готельне господарство є тією складовою, стан якої визначає спроможність регіону до розвитку туризму.

Автором удосконалено методичний підхід до визначення регіонів-лідерів за кількістю готелів та місць у колективних засобах розміщування громадян, (стор. 131-153). Запропонований підхід містить у підґрунті встановлення рангу кожного з регіонів виходячи з кількості розміщених у колективних засобах розміщування громадян. Сформовано складові ефективної діяльності представників туристичного та готельно-ресторанного бізнесу.

У дисертації удосконалено методичний підхід до обґрунтування стратегічних пріоритетів розвитку готельного господарства в регіонах зі сприятливими умовами до туризму, (стор. 180-200). Він базується на критеріальному оцінюванні якості послуг сфери готельного бізнесу та результатах аналізу компонент гостьових послуг у відповідності до пріоритетних видів туризму в регіоні. Отримана можливість визначати

стратегічні підділі розвитку готельного господарства у складі регіональної стратегії розвитку туризму.

Результати мають концептуально-теоретичний та науково-прикладний характер, що дає можливість їх використання в науці та на практиці. Тому запропоновані моделі та підходи, а також висновки, які викладені у роботі автора, дозволяють говорити про наукове та практичне значення праці.

4. Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях

Основні ідеї, положення і найважливіші результати дисертації опубліковано автором самостійно та у співавторстві в 29 наукових працях, у тому числі: у 5 розділах в колективних монографіях, надруковано 12 статей у наукових фахових виданнях, серед них 4 - у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз, 13 публікацій - у матеріалах наукових конференцій. Загальний обсяг публікацій складає 13,5 ум.-друк, аркушів, з яких здобувачу належить 9,5 ум.-друк. аркушів.

Обсяг друкованих праць та їх кількість відповідає вимогам установленим МОН України щодо публікацій основного змісту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук. Наведені публікації відображають основний зміст дисертації й одержані автором наукові результати.

5. Відповідність дисертації встановленим вимогам, спеціальності і профілю ради.

За своєю структурою, обсягом, змістом та оформленням робота виконана з додержанням існуючих вимог установлених законодавством України стосовно кандидатських дисертацій.

Подана дисертаційна робота в цілому є завершеною працею, викладена аргументовано на високому професійному рівні. Мова, стиль та структура роботи відповідають вимогам установленим законодавством України щодо дисертаційних робіт.

Відповідно до основних вимог до дисертацій і їх загальних положень, назва дисертації відповідає складом ключових слів паспорту спеціальності 08.00.05 – розвиток продуктивних сил та регіональна економіка.

Назва дисертації вказує на мету дослідження, його завершеність і не використовує ускладнену термінологію псевдонаукового характеру.

6. Важливість результатів дослідження та їх практичне використання

Основні теоретико-методологічні розробки щодо вирішення важливої наукової проблеми формування складових стратегії розвитку туризму використані у роботі Управління культури і туризму Харківської обласної державної адміністрації (довідка про впровадження № 01-14/1368 від 14.05.2018 р.).

Результати дисертаційної роботи використані у навчальному процесі Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова при викладанні дисциплін „Стратегічний менеджмент в туріндустрії”, „Управління сталим розвитком туризму” (довідка про впровадження у навчальний процес № 1063 від 10.05.18).

7. Оцінка ідентичності змісту автореферату і основних положень дисертації

Зміст представлених дисертаційної роботи та автореферату дозволяє зробити висновок про їх ідентичність. Наукові положення, висновки і рекомендації, що наведені в авторефераті, розкриті й обґрунтовані у самій дисертації та повністю відображають положення, що винесені на захист.

8. Зауваження щодо змісту дисертаційної роботи

Оцінюючи в цілому достатній рівень розробки теоретико-методологічних і методичних положень, практичних рекомендацій, обґрунтованість наукових висновків та пропозицій, необхідно відмітити, що деякі положення є дискусійними, а саме:

1. На стор. 36 дисертації автор наголошує, що сферу туризму можна розподілити на послуги, які потребують та послуги, які не потребують матеріального супроводження. Доцільно було зробити класифікацію туристичних послуг за цією ознакою.

2. За даними табл. 1.1 дисертації кількість іноземних громадян, що відвідали Україну скоротилась у 2014 році майже вдвічі у порівняння з 2010 роком, але відсутня позиція автора з приводу, як змінити існуюче становище та збільшити потік туристів в Україну.

3. Викликають інтерес дані таблиці 1.7, де представлено розподіл видів туризму за регіонами України. Шкода, що автор не вказав частку кожного з видів туристичної діяльності у валовому регіональному продукті.

4. На стор. 139 дисертації автором представлено рейтинг регіонів України за кількістю розміщених осіб у колективних засобах розміщування за період 2012-2016 рр. Вбачається за доцільне виконувати рейтингування регіонів не за одним, а за декількома показниками, наприклад, долучити до дослідження дані про мету перебування подорожуючих у колективних засобах розміщування.

5. Автору слід було докладніше зупинитися на питанні реалізації концепції сталого розвитку саме в готельному господарстві регіонів України, стор. 181-182 дисертації.

Висловлені зауваження і зазначені недоліки суттєво не знижують позитивну оцінку теоретичного рівня та практичного значення результатів дисертаційної роботи Рябева А.А.

9. Загальний висновок

Дисертаційну роботу Рябева Антона Анатолійовича можна визнати завершеним науковим дослідженням, результати якого дозволяють вирішити актуальне науково-практичне завдання – обґрунтування теоретичних положень і розробці практичних рекомендацій щодо формування складових стратегії розвитку туризму в регіонах України.

Виконана Рябевим А.А. дисертаційна робота «Формування складових стратегії розвитку туризму в регіонах України» є кваліфікаційною науковою працею, що містить науково обґрунтовані теоретичні положення та практичні результати. Результати дослідження містять наукову новизну та мають практичну значущість. Репрезентативність результатів проведених у роботі досліджень є достатньо високою.

За актуальністю, науковою новизною, обґрунтованістю, повнотою даних, теоретичним і практичним значенням отриманих результатів дисертація відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. №567 (зі змінами), що ставляться до наукових робіт, поданих на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, а її автор, Рябев Антон Анатолійович, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 - розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

Офіційний опонент,

старший науковий співробітник відділу
макроекономічної політики та регіонального
розвитку Науково-дослідного центру
індустріальних проблем розвитку НАН
України,
кандидат економічних наук, доцент

 О. М. Красносова

Підпис засвідчую:

вчений секретар НДЦ ІІР НАН України,
д.е.н., доцент

 Н. В. Белікова

